

doi <https://doi.org/10.18485/bratstvo.2024.28.1>
УДК 37.09:821.163.41.09

Рад примљен: 15.8.2024.

Рад прихваћен: 18.9.2024.

Оригинални научни рад

ДВЕСТОТА ГОДИШЊИЦА ВЕЧИТО МЛАДОГ ПЕСНИКА – ПОЕЗИЈА БРАНКА РАДИЧЕВИЋА У ШКОЛИ¹

Поводом двестоте годишњице рођења великог романтичарског песника Бранка Радичевића, чије је дело и даље присутно у српским школама, у овом раду се износи осврт на заступљеност Бранкових дела у школској лектури ђака основне школе и средњих стручних школа и гимназија у Републици Србији, у последњих неколико деценија. Посебно се указује на проблем жанровског одређења појединих Радичевићевих дела (на пример, „Бачки растанак” је лирски спев, а не поема), као и на лоше стране „учитавања” података из ауторовог живота приликом интерпретације његове поезије. Претпоставља се да је изједначавање појмова песник и лирски субјекат у нашој настави досад превазиђено. С обзиром на чињеницу да је једино песма „Кад млидија умрети” остала у реформисаним програмима српских гимназија, у раду се доносе подстицаји за њену целовиту интерпретацију и предлози за стваралачке активности у настави.

Дело Бранка Радичевића заступљено је у основним и средњим школама прошлог и овог века готово увек с једнаким избором: елегијом *Кад млидија умрети*, романтичарском поемом *Туга и опомена* и одломцима из *Бачког растанка*, најчешће жанровски дефинисаним као поема, а не као лирски спев.

---

¹ Сегменти овог рада изложени су на Округлом столу „Бранко и Вук”, поводом 200. годишњице рођења Бранка Радичевића, у организацији Културног центра Војводине „Милош Црњански” и Вукове задужбине, 14. маја 2024. године.

У другој половини 20. века, избор из *Ђачког растанка* читан је у седмом разреду.² Реч је о одломку насловљеном – *Ој Дунаво, ти ме не утопи*. У уџбеничкој апаратури, дајући информације о песнику, Петар Гудељ, опрезни и искусни аутор читанки за старије разреде (на којима су одрасла сва деца у некадашњој Југославији) не одређује жанровски Бранкова дела, већ то чини описно: *Ђачки растанак* је химна младости, *Туга и опомена* – љубавна тугованка, а „Кад млидија умрети” – жалопојка за животом. У наредно издање Гудељеве читанке за седми разред, *Градилиште* (1979), унета је Бранкова елегија *Кад млидија умрети*, са целовитим објашњењем књижевног термина *елегија*, али и уз коментар: „Песник у њој слути своју прерану смрт, опрашта се од живота и жали за узбудљивим лепотама света”³. Овакво мотивисање ученика, наглашавањем паранормалних способности аутора дела приметно је у настави и уз тумачење песме Владислава Петковића Диса *Међу својима*, где се ученицима посебно истиче како је Дис називан „уклетим песником”, као и да његова прва збирка песама из 1911. носи наслов *Утопљене душе*, чијим је називом песник предосетио свој трагичан крај (погинуо је при повратку у отаџбину кад је брод на којем се налазио торпедован). Узгред, приметно изједначавање појмова *песник* и *лирски субјекат* у српским школама трајало је све до 2003. године и појаве нових школских програма, ревидираних пре свега зато што се географска карта државе променила.

У некадашњим средњошколским читанкама Босиљке Милић и Љиљане Николић⁴ које су најдуже коришћене као средњошколски уџбеници државног издавача истих ауторки, *Ђачки растанак* је дефинисан као поема и од тада па до данас, у настави се о овом Радичевићевом делу тако учи. Да је *Ђачки растанак* поема наводило се у читанкама и приручницима за наставнике свих акредитованих издавача, чак и после 2020. године када су ступили на снагу нови програми наставе и учења. На такмичењу *Књижевна олимпијада* (у организацији Друштва за српски језик и књижевност Републике Србије), наставници су инсистирали да се прихвати и одговор поема, а не само лирски спев, јер је тако навођено у бројној литератури.

Тек је у читанци *Цветник*⁵ објашњено да је *Ђачки растанак лирски спев* у којем је Бранко Радичевић у 737 стихова распоређених у два дела опевао *опраштање* од завичаја и *сећање* на ђачко доба као најчешће најлепши период у животу сваког човека. Ове две теме се смењују, па се тако тема сећања одваја од главног тока у више делова који се могу сматрати

² Петар Гудељ, *Градилиште, читанка за VII разред основне школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1979, 207.

³ *Исто*, 204.

⁴ Босиљка Милић [Љиљана Николић], *ЧИТАНКА са књижевнотеоријским појмовима за други разред средње школе*, Завод за уџбенике, Београд, 1989, 169.

⁵ Зона Мркаљ [Зорица Несторовић], *Цветник. Читанка за 8. разред основне школе*, Klett, Београд, 2021, 188.

појединачним песмама у делу, а тема опраштања окупља све те расуте токове. Иако је по обиму, постојању лирског субјекта који се може назвати лирским јунаком овог дела и прожетошћу лиризмом који је основа самог дела, *Бачки растанак* сличан романтичарској поеми, од ње се разликује по томе што нема чврсту композицију засновану на јасно профилисануј причи (фабули), већ израста на смени аутобиографског и националног, лирског и родољубивог, опраштања и сећања, садашњости и прошлости, љубавне и јуначке песме, народног живота и националне историје, личне исповести и кола. То доприноси самосталности великог броја његових делова повезаних у лабаву композицију”.

Занимљиво је анализирати и којим одликама Бранковог песништва је дат примат у прошлом веку, а којима се даје данас. Некадашње читанке обиловале су примерима братства и јединства југословенских народа. Родољубиви занос и херојска прошлост, као инспирација романтичара, послужили су и за осмишљавање следећих радних налога, намењених ђацима: „Шта се збивало у песнику док је *слушао грома, слушао олују*? Зашто је песник изједначио свој живот са песмама? По чему препознајеш да је песма *Кад млидија умрети* испевана по узору на народне десетерачке песме? Зашто четварац „видет нећу” прекида устаљени ритам и подсећа на јецај? Наведи речи које су у овој песми испеване као мекше и нежније”⁶. И одломци Радичевићевог кола-наоколо, певани, играни и учени напамет, тумачени су као спона међу братским народима бивше Југославије, а не као спона међу српским народом где год да је разасут.

У данашњој школи, ученици ће, после увида у припремни материјал, приказивати и објашњавати начин на који су доживели Бранкову личност, његов значај као песника чије је дело у свој својој лепоти илустровало широк распон стваралачких могућности реформисаног језика и достизање највиших поетичких стремљења романтичарске стваралачке епохе. Радичевић се не доживљава као разочараник и патник, већ као младић који са оптимизмом, иако свестан људске пролазности и суровости судбине која га је затекла болешћу, ипак снује о данима у којима ће у стваралаштву престићи чак и Бајрона, барда романтичарске лирике.

Уз поменуто дела, Радичевић је у средњошколским програмима из прошлог века био заступљен са одломцима из *Туге и опомене*, а читала се и *Девојка на студенцу*. Тако су некадашњи ученици (за разлику од данашњих) учили да је Радичевић класичан облик романтичарске поеме остварио у делу *Туга и опомена*, у чијој је основи прича о љубави двоје младих који се растају одласком драгог у туђину у којој ће драгу заборавити. По повратку у завичај младић сазнаје да је драга умрла и за њом пати све док му се она не јави у сну и растерети га туге.

⁶ Упореди: Петар Гудељ, *Градилиште, читанка за VII разред основне школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1979, 202.

Најновијом изменом програма наставе и учења за пети разред основне школе, чита се (и пева) Радичевићева песма *Певам дању, певам ноћу*, за коју је већина ученика мислила да ју је написао Здравко Чолић. Тек увидом у песникову биографију, којом се ученици мотивишу за бављење Радичевићевим стваралаштвом и навођењем податка да се сматра да је ову песму Бранко посветио Вуковој ћерки, Мини Карацић, ученичка пажња се скреће са певљиве композиције у извођењу популарног певача на надахнуту, мелодичну и ритмичну, љубавну Радичевићеву песму.

Однос Бранка Радичевића и Вука Стефановића Карацића помније се упознаје у другом разреду средњих стручних школа и гимназија, кад се, од опуса овог песника, данас чита и тумачи само елегична *Кад млидија умрети* (одломци из *Ђачког растанка* нису више у средњошколском програму, од 2020. године). Увођењем широког корпуса изборних дела, најпре из савремене књижевности у нове програме наставе и учења, није остало довољно простора за читање дела класика српске књижевности (у овом случају, уз образложење да се одломак из *Ђачког растанка* чита у основној школи, те да није потребно понављати наставне садржаје).

Снагу и лепоту Радичевићевог стваралаштва ученици запажају у повезивању мотивских, стилских, идејних и поетичких садржаја са највишим достигнућима европског и америчког романтичарског песништва. Свестрано мотивисање ученика за читање, доживљавање и интерпретирање Радичевићеве песме *Кад млидија умрети* формира се на основу биографских података о животу песника, важних прототипских садржаја и личности, указивањем на улогу ауторовог стваралаштва у развоју романтизма, али се ученици подстичу да, пре свега, начине дистанцу између песника и лирског јунака његове песме, те да издвоје и коментаришу интеграционе чиниоце наставне интерпретације.

Наставно тумачење се заснива и развија на мотивским садржајима песме: жуто лишће, опроштај од живота, апострофирање песама. Наставном обрадом дела доспева се до исходишта значења и кључних универзалних садржаја у делу; постојање лирског субјекта доводи се у вези са снагом, изазовима и лепотом уметничког стваралаштва.

Код ученика се подстичу способности и вештине да у песничком тексту препознају и протумаче естетску улогу стилских изражајних средстава, као и да уоче и коментаришу особености песничког језика оствареног на књижевном језику заснованом у народном говору.

Уз песму *Кад млидија умрети* (уз обавезно тумачење речи „млидија”: од мишљах – млити/мнити, мнивати, мислити), ученици сазнају да је ова песма штампана први пут у „Даници” 1861, а потом је у постхумној збирци 1862. године ову песму објавио ауторов отац, Теодор Радичевић. Оригиналан рукопис песме није сачуван, али је пронађен рукопис једне варијанте песме, настао током 1845. године. Песник је прву верзију песме, опширнију и разубјенију, написану на пет страна и најавио за прву збирку,

1847. Измене које је касније вршио примарно се односе на форму, мотиве, песничке слике и, свакако, лексику.⁷

Радни материјал намењен припремним активностима ученика садржаће следеће податке:

Бранко Радичевић (по рођењу Алексије) уз Његоша је први песник нове поезије писане Вуковом реформом српског језика и правописа. Победоносне 1847. године Радичевић је као двадесеттворогодишњи студент у Бечу објавио песничку збирку која је заједно са *Горским вијенцем* Његошевим осликала лепоту, снагу, уметничку убедљивост и стваралачке могућности књижевног језика који је настао на основама народног говора. Након образовања у чувеној гимназији у Сремским Карловцима и у Темишвару, Радичевић је 1843. године доспео у Беч. Познанство са Вуком и боравак у Бечу донели су му не само надахнуће идејама романтизма и спознају значаја и духа народне усмене поезије, већ и подстицај за сопствени стваралачки рад. Ограничен болешћу и изостанком животне снаге, Радичевић није успео да остави иза себе велики број песама. Преминуо је у двадесет деветој години живота (1824–1853). Свест о неизлечивој болести не спречава га, међутим, да се и животу и стваралаштву радује. Ево са каквим је оптимизмом на живот и стварање гледао Радичевић у једном од својих писама:

*Ако не стигнем Бирона, ево ме! дигди ћу га и претерати. Ви се смешите, ја не, јер ја ћу га у том превазићи, што ћу живот с лепше стране узети, и нећу, као он, о очајању певати. Он је био луда, што није знао живот уживати, што га је све најгорим себи представљао; можда сам и ја, што мислим Бирона стићи. Младо лудо! ...*⁸

Интерпретација песме *Кад млидија умрети* може се засновати на следећи начин⁹.

Лисје жути

На који начин је дочаран проток времена и постојања у уводној песничкој слици? – Запази на какве је доживљаје и мисаоне асоцијације подстакнут лирски субјекат посматрањем опадања јесењег пожутелог лишћа. – Какав се паралелизам успоставља између опалог листа и болесниковог изгледа? – До какве трагичне спознаје лирски субјекат долази? – Чиме се потврђују и

⁷ Види: Бранко Радичевић, *Сабране песме*, приредио Душан Иванић, СКЗ, Београд, 1999, 550–554.

⁸ Бранко Радичевић, *Руковет*, предговор, избор и објашњења Милан Дединац, Српска књижевност у сто књига, Матица српска, Српска књижевна задруга, Београд, Нови Сад, 1971, 241–242.

⁹ Обраћање ученицима у оквиру радне апаратуре делимично је преузето из: Миодраг Павловић [Зона Мркаљ], *Читанка. Српски језик и књижевност за други разред гимназије*, Klett, Београд, 2020, 174.

појачавају његова уверења у предосећање сопствене смрти? – Какав се дубок контраст остварује у значењу песничке слике опалог листа који ће на пролеће бити обновљен новим и непоновљивости индивидуалног битисања?

Пролазност и проток времена у Радичевићевој песми уведени су у дело у првој песничкој слици, а заснивају се на песничкој асоцијативности. Посматрање опалог лишћа доживљава се и разумева као присуство свести о сопственој пролазности која је проузрокована болешћу. Пожуртео, беживотан лист који заувек напушта крошњу дрвета, паралелизмом је снажно повезан са болесничким изгледом и духовним стањима које лирски субјекат интензивно проживљава. Ученици ће изненађујуће и са посебно снажним осећањем доживети звучну наглашеност завршног стиха на крају прве строфе, који ће свој трагичан одраз имати у завршетку друге строфе у песми. Суровост коју овај паралелизам доноси својим значењем присутна је и у чињеници да је природа у процесу непрекидног гашења и обнављања, али да је људско индивидуално постојање јединствено, непоновљиво и оригинално, те се стога трагичност рано прекинутог живота, проузрокована болешћу, тешко и болно доживљава. Одабраним епитетима, анафоричним понављањима и специфичном композицијом строфе, стилски се прате, појачавају и усложњавају значења уводне песничке слике.

Збогом, житку

Шта је изненађујуће у опраштању лирског субјекта од живота? – Запази употребљене деминутиве и објасни њихову уметничку појаву у делу. – Какву улогу у доживљају стихова и расветљавању духовних расположења субјекта песме има анафорско понављање речи „збогом“? – Којим се мотивима сликају лепоте света и животност? – Зашто их лирски субјекат проналази управо у природи? – На који начин се истичу суровост и трагизам људске непоновљивости, пролазности и неминовне смртности? – Запази и анализирај вишезначност кулминације лирског опраштања од живота у стиху *Мог живота вир је на увиру*.

Опроштај од живота остварује се као опроштај од природе, од лепоте коју она у себи носи, од ужитка који доноси људима. Природа је, као симбол вечне лепоте, схваћена у овим стиховима као неуништивост постојања, а наспрам ње људско битисање стоји као пролазно, недоречено, незаокружено, нецеловито. Природа је величанствена у својим лепотама подједнако као и у својим суровостима: у светлости дана обасјаног сунцем, подједнако као и у олуји и громовима којима исказује своју моћ. Градацијска кулминација ове песничке слике остварује се у завршном стиху: *Мог живота вир је на увиру*. Ученици ће у овом стиху препознати сажети исказ трагизма који проживљава лирски субјекат: живот коме се

толико радује и у коме толико ужива, заправо је на самом крају. Појачан психолошки доживљај опраштања остварује се понављањима речи „збогом”, затим и анафорама, а звуковност и ритмичност читаве строфе значајки оствареним унутрашњим римама, појачаном обавештајном и узвичном интонацијом, као и тоном сугестивног обраћања појавама из природе којима је лирски субјекат окружен и којима се радује.

О, песме моје

На који начин опроштај од песама добија повлашћено место у структури дела, али и у сутону живота лирског субјекта? – Објасни због чега је опроштај од живота по интензитету и доживљају за њега истоветан са опроштајем од песама. – Какав је значај песама и стваралаштву тим ставом лирски субјекат дао?

Уочавај паралелизме у четвртој и петој строфи песме. – Протумачи их и откриј какво је виђење поезије саопштено оствареним стваралачким поступком. – Анализирај вишезначност мотива дуге, звезданог сјаја и сунчевих зрака. – Шта њиховим гашењем ишчезава из постојања? – Зашто лирски субјекат према оствареном делу заузима став присног родитељства? – Које очајно незадовољство исказује у кулминацији песме? – Свеобухватно протумачи уметничко незадовољство постигнутим. – Издвајај и друга универзална сазнања о уметничком стваралаштву која протичу из песме.

Значењску кулминацију песник остварује у завршним, градацијски уведеним строфама у песми у којима се опрашта од стихова, односно од свог стваралаштва. Управо градацијом овај опроштај добија повлашћено место у песми, али и у судбини лирског *ја*. Сву силу, лепоту и моћ природе, па и читавог постојања, превазилази љубав према стваралаштву, према стваралачком надахнућу и лепоти садржаја створених уметничким радом. Лирски субјекат песама које је створио обезбеђује на тај начин повлашћено место у сопственом постојању. Апострофирајући своја дела, он их доживљава толико блиско да их назива децом. У кулминацији песме, лирски субјекат је горко разочаран што у свом стваралаштву није успео да достигне толико жељено савршенство, што није остварио оно чему сваки уметнички дух тежи: савршенству уметничког израза. За ученике ће, у овом делу наставног тумачења, песма *Кад млидија умрети* постати не само дело о неумитности човекове пролазности и трагизму преране смрти, већ и песма о стваралачкој страсти, о опсесији уметника жељом и настојањем да у стваралаштву овековечи лепоту постојања, моћ природе, као и да остави сопствени траг. Људски живот се тиме, у духу романтичарске поетике, представља и тумачи као сурово пролазан, а његов се основни смисао вреднује индикаторима постигнућа високих уметничких домета. Уметникова тежња за изразом лепоте и савршенством племенита су настојања не само песништва, већ и читаве уметничке делатности.

Даљим активностима ученици се подстичу да у тематски и мотивски блиским песмама трагају за значењима, разумевањима и схватањима времена, пролазности и елегичности у поетици романтизма. Наставник може упутити ученике на Поову песму *Гавран*, Хајнеову *Лорелај* и друга остварења, те их подстаћи да запазе елегичан тон у делима ових романтичара који су подстакнути болом због пролазности и непостојаности љубави, осећања, страсти, немоћи да се савршенство љубави доживи и продужено траје и вечито занесени лепотом због које је човек спреман и на жртвовање.

Свестранију припрему ученика за стваралачке активности које су инспириране обрадом Радичевићеве песме наставник може остварити следећим радним подстицајима које уручује ученицима у завршници обраде дела; стваралачке активности ученика поводом обраде песме потом се могу реализовати на неком од наредних часова.

Задаци:

- Упознајте детаљније посебности Радичевићевог песништва из чланка о песнику у књизи: Поповић, Миодраг: *Историја српске књижевности. Романтизам. Књига друга*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1985, стр. 110–156. Проучите посебно потпоглавље о Радичевићевом језику, стилу и версификацији његовог стиха. Заинтересујте се за још неку Радичевићеву песму (најпознатије су *Туга и опомена*, *Девојка на студенцу*, *Циц*, *Пут*) и прочитајте их. Упоредите своје ставове са гледиштима историчара књижевности и припремите се да о њима разговарате на часу са другим ученицима и са наставником. Установите какав утицај су на песниково стваралаштво оставили народна лирика и поезија водећих романтичара његовог времена.

- У *Цветнику песама (о) Бранку*, Ненад Грујичић објављује антологију најлепше поезије настале „из велике љубави према песничкој светлости Бранка Радичевића”¹⁰. Потрудите се да прочитате ову књигу и издвојите бар три песме различитих аутора које су посвећене Радичевићу, или су настале под његовом сени. Потом се припремите да усмено образложите свој избор.

- Једна од опсесија песника романтизма је и доживљавање протока времена, променљивости, непостојаности и пролазности свега, нарочито човека, његовог духовног света, личних интимних осећања и утисака. У поменутом *Цветнику*, наш велики песник Матија Бећковић у песми *Парусија за Веру Павладољску* пише: „Ње више нема – то је био звук [...] / Те три речи, до тад, беху бар за мене / само половина чувенога стиха / из Бранкове *Туге* и из *Опомене* / и мог младићког личног Октоиха/ у који сам га давно уврстио [...] кад ме је мртвозорник са њим пресекао [...] / Место да о томе са мном полемише / он од свега што је у грлу стискао / у слушалицу гракну: „Никад више!”¹¹. Познати амерички песник Едгар

¹⁰ Ненад Грујичић, *Ао, данче, ала си ми бео. Цветник песама (о) Бранку Радичевићу*, Бранково коло, Сремски Карловци, Нови Сад, 2024, 6.

¹¹ Матија Бећковић, *Парусија за Веру Павладољску*, у: Ненад Грујичић, *Ао, данче, ала си ми бео. Цветник песама (о) Бранку Радичевићу*, Бранково коло, Сремски Карловци, Нови Сад, 2024, 256–257.

Алан По у поеми *Гавран* такође је на оригиналан начин опевао романтичарски доживљај постојања и времена и улогу песништва у борби са ништавношћу и ишчезнућем. Прочитајте и његове стихове и установите сличности и разлике са Радичевићевом песмом *Кад млидија умрети*.

Размишљајте о свремености поезије и о вечности дела спрема пролазности живота.

У књизи *Стваралачке активности у настави књижевности* ауторки Дане Ћирић и Радице Смиљковић¹², у поглављу *Разговори под липом* дат је предлог занимљиве систематизације знања о српским романтичарима у виду драматизације. Писци долазе у кафану „Под липом”. Конобарица Мила их служи и слуша њихове разговоре. Ту су Наратор, Доситеј, Његош, Вук, Мина, Бранко, Змај, Ђура, Лаза и Ленка. Овакво наставно поступање укључује, после одговарајуће припреме, ученике целог одељења и доприноси остваривању принципа трајности знања и умења много више него некадашњи, класични или традиционални наставни приступи.

Ученици закључују да је прихватањем Вукове реформе и стварањем поезије на народном језику, као и у духу лирских народних творевина, Бранко Радичевић свакако сачинио ванредно песничко дело и да је пресудно утицао на даљи развој српског песништва.

Сваке године нашим најбољим младим песницима се додељује Бранкова награда. Тако се подстиче уметничко стваралаштво младих и даровитих писаца. Награда се додељује од 1954. године, а њен први носилац био је Васко Попа, који ће постати један од најутицајнијих песника наше савремене поезије. Сваке година се у Сремским Карловцима одржава манифестација Бранково коло. Она је сусрет песника и свих који воле поезију. Богат програм и бројни учесници сведоче о популарности и важности ове манифестације, али и о привржености младих генерација Бранковој личности и његовом непролазном стваралаштву.

Зона В. Мркаљ*

Филолошки факултет Универзитета у Београду
Катедра за српску књижевност
са јужнословенским књижевностима
Студентски трг 3
11000 Београд

¹² Види: Дана Ћирић [Радица Смиљковић], *Стваралачке активности у настави књижевности, приручник за наставнике*, Klett, Београд, 2014, 78–91.

* zonamrkalj61@gmail.com

Кључне речи: Бранко Радичевић, 200. година од рођења, поезија у школи, наставна интерпретација, мотивисање ученика, *Кад млидија умрети*

Zona V. Mrkalj

TWO HUNDREDTH ANNIVERSARY OF THE FOREVER YOUNG POET - BRANKO RADIČEVIĆ'S POETRY AT SCHOOL

On the occasion of the 200th anniversary of the birth of the great romantic poet Branko Radičević, whose work is still present in Serbian schools, this paper presents a review of the representation of Branko's works in the school reading material of students of primary and secondary vocational schools and gymnasiums in the Republic of Serbia, in the last few decades. In particular, he draws attention to the problem of determining the genre of some of Radičević's works (for example, *Djacki rastanak* is a lyrical song, not a poem), as well as the downsides of „loading“ data from the author's life when interpreting his poetry. It is assumed that the equating of the terms poet and lyrical subject in our teaching has been overcome so far. Considering the fact that only the song *Kad mlidija umreti* remained in the reformed programs of Serbian high schools, the paper provides incentives for its complete interpretation and suggestions for creative activities in classes.

Литература:

- Грујичић, Ненад, *Ао, данче, ала си ми бео. Цветник песама (о) Бранку Радичевићу*, Бранково коло, Сремски Карловци, Нови Сад, 2024.
- Гудељ, Петар, *Градилиште, читанка за VII разред основне школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1979.
- Милић, Босиљка [Љиљана Николић], *ЧИТАНКА са књижевнотеоријским појмовима за други разред средње школе*, Завод за уџбенике, Београд, 1989.
- Мркаљ, Зона [Зорица Несторовић], *Цветник. Читанка за 8. разред основне школе*, Klett, Београд, 2021.
- Павловић, Миодраг [Зона Мркаљ], *Читанка. Српски језик и књижевност за други разред гимназије*. Klett, Београд, 2020.
- Поповић, Миодраг, *Историја српске књижевности. Романтизам. Књига друга*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1985.
- Радичевић, Бранко, *Сабране песме: приредио Душан Иванић*, СКЗ, Београд, 1999.
- Радичевић, Бранко, *Руковет*, предговор, избор и објашњења Милан Дединач, Српска књижевност у сто књига, Матица српска, Српска књижевна задруга, Београд, Нови Сад, 1971.
- Ђирић, Дана [Радица Смиљковић], *Стваралачке активности у настави књижевности*, приручник за наставнике, Klett, Београд, 2014.